

Säätösalaajitus Säätökastelu Kuivatusvesien kierrätys

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ

2005

Maatalouden ympäristötukijärjestelmä perustuu Euroopan yhteisöjen neuvoston asetukseen (EY) N:o 1257/1999, joka koskee Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tukea maaseudun kehittämiseen. Suomen ympäristötukijärjestelmä käsittää ohjelmakauden 2000-2006. EU rahoittaa ympäristötuen kustannuksista tavoite 1 -alueella 60 % ja muualla maassa 35 % vuonna 2005.

Maatalouden ympäristötuen tavoitteena on vähentää ympäristöön, pinta- ja pohjavesiin sekä ilmaan kohdistuvaa kuormitusta kasvinravinteiden hyväksikäyttöä lisäämällä, vähentää torjunta-aineiden käytöstä aiheutuvia riskejä, huolehtia maatalousympäristöjen luonnon monimuotoisuudesta sekä eläin- ja kasvilajeista ja hoitaa maatalousmaisemia. Tavoitteena on myös lisätä humuksen määrää maaperässä sekä säilyttää maan tuottokyky hyvänä tai parantaa sitä.

Maatalouden ympäristötuki jakautuu kaikille viljelijöille tarkoitettuihin perus- ja lisätoimenpiteisiin sekä niitä tehokkaampia ympäristönsuojelu- ja -hoitotoimia edellyttäviin erityistukimuotoihin.

Erityistukisopimuksia voidaan tehdä käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa seuraavista toimenpiteistä:

- suojavöhykkeiden perustaminen ja hoito
- kosteikkojen ja laskeutusaltaiden perustaminen ja hoito
- säätösalaajitus, säätökastelu ja kuivatusvesien kierrätys
- luonnonmukainen tuotanto
- pohjavesialueiden peltoviljely
- lannan käytön tehostaminen
- perinnebiotoopin hoito
- luonnon monimuotoisuuden edistäminen
- maiseman kehittäminen ja hoito
- alkuperäisrotujen kasvattaminen
- alkuperäiskasvien viljely
- happamuuden alueellinen vähentäminen

Salaojitus osana vesiensuojelua

Merkittävä osa pelloilta tulevasta vesistöjen ravinnekuormituksesta aiheutuu siitä, että pellon ojitus ei ole kunnossa. Jos ojitus ei toimi hyvin, pintavalunta lisääntyy ja pellon kasvukunto heikkenee, jolloin ravinteita pääsee helpommin karkaamaan valumavesien mukana vesistöihin.

Pellon vesitaloutta voidaan tehokaimmin kohentaa salaojituksen avulla. Hyvin toimiva salaojitus lisää maan huokosten määrää. Tämä parantaa maan rakennetta ja vähentää pintavaluntaa. Maan kasvukunnon paraneminen tehostaa kasvien ravinteiden hyväksikäyttöä, mikä puolestaan vähentää ravinteiden huuhtoutumista valtaajiin ja muihin vesistöihin. Salaojitetuilla lohkoilla pystytään lannoitteiden lisäksi myös kasvinuojeluaikaneita käyttämään tarkemmin kuin avo-ojitetulla pellolla.

Uudet ojitustekniikat

Salaojitusta on kehitetty viime vuosina palvelemaan entistä paremmin viljelyn tarpeiden lisäksi myös vesiensuojelun tarpeita. Pellon vesitalouden tehostamiseksi on otettu käyttöön säätösalaajitus, säätökastelu ja kuivatusvesien kierrätys. Säätösalaajituksella voidaan vaikuttaa ensisijaisesti typen kiertoon maaperässä ja vähentää sen huuhtoutumista vesistöihin.

Säätökastelu tehostaa sadon käyttämien ravinteiden hyötysuhdetta. Valumavesien kierrätyksellä palautetaan osa valumavesissä olevista ravinteista takaisin peltoon.

Erityistuen edellytyksiä

Uudet ojitustekniikat on tarkoitettu alueille, joissa niistä saadaan varmin hyöty niin sadon kuin vesistöjen kannalta. Säätösalaajituksen, säätökastelun ja valumavesien kierrätyksen osalta tärkein edellytys on,

Säätökastelussa joudutaan lisävesi järjestämään useimmiten pumppaamalla, koska luontaista valumaa ei voida käyttää hyväksi.

Rauno Peltomaa

että maaperä läpäisee vettä riittävän hyvin. Pellon pinnan kaltevuudella on myös keskeinen merkitys. Pellon kaltevuus vaikuttaa erityisesti järjestelmien rakentamis- ja ylläpitokustannuksiin. Erityistukea ei myönnetä säätösalaajitukselle, jos pellon kaltevuus ylittää 2 % (korkeusero muuttuu 100

metrin matkalla yli 2 m), lisäksi maalajin tulee olla hiekka- tai hietapitoinen tai urpasavea. Säätökastelussa ja kuivatusvesien kierrätyksessä pellon pinnan kaltevuuden tulee olla alle 1 % ja maalajin hienoa tai karkeata hietaa, hiekkaa, karkeaa hiekkaa tai urpasavea.

Säätösalaajitus

Säätösalaajitus on nimensä mukaisesti salaajitus, jonka kuivatustehokkuutta voidaan säätää. Säätömekanismi on yleensä kokoojaajan asennetussa säätökaivossa tai avo-ojaan tehty säätöpato.

Pohjaveden tasoa pidetään säätöjärjestelmän avulla niin ylhäällä kuin se on viljelyn kannalta mahdollista. Tällöin salaajaverkosto on kokonaan vedenalaisena. Runsaiden sateiden sekä sadonkorjuun ja syystöiden aikana kuivatus säädetään taas toimimaan täydellä teholla.

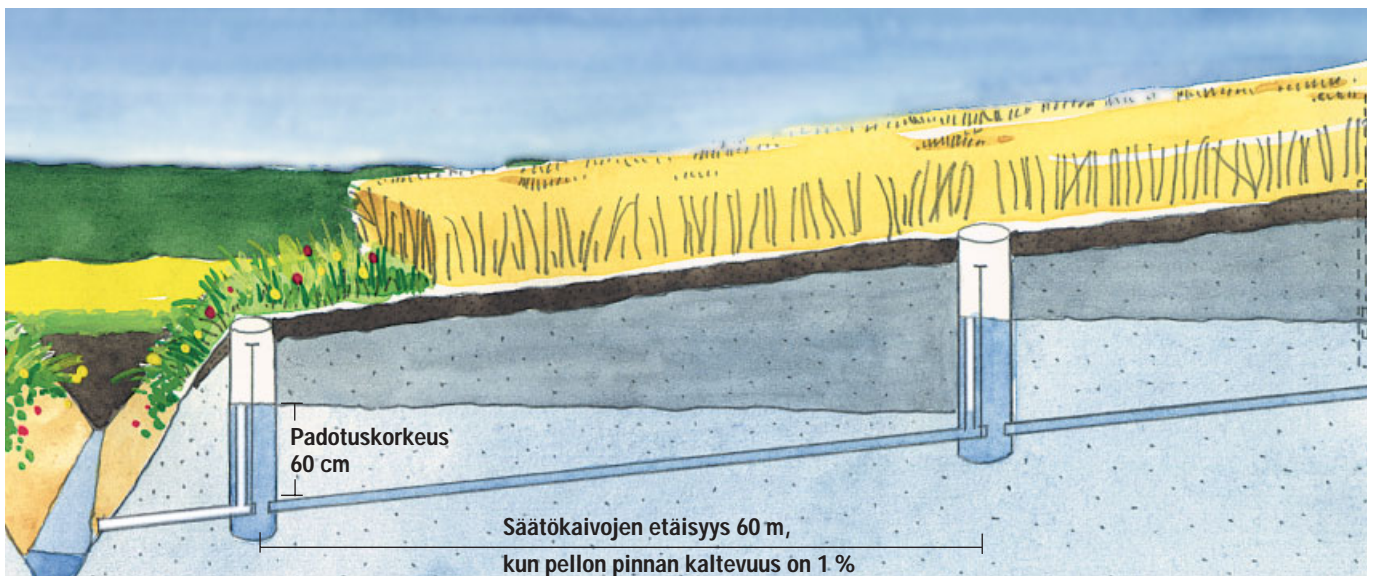
Suurin hyöty vettä hyvin läpäisevillä mailla

Säätösalaajituksesta saadaan suurin hyötysellaisilla mailla, jotka johtavat hyvin vettä. Kevyillä hietapitoisilla mailla maan kevät-kosteuden säätäminen kasvukaudelle vähentää sadetuksen tarvetta ja antaa kasville lisävauhtia alkukesän kuivina kausi-

na. Tämä parantaa ravinteiden käytön hyötysuhdetta. Säädöllä voidaan myös estää keväällä annettujen ravinteiden huuhtoutumista salaajavesien mukana vesistöön.

Happamalla sulfaattimailla voidaan säätösalaajituksen avulla hidastaa happamuutta aiheuttavien yhdisteiden muodostumista pohjamaassa. Säätöjärjestelmällä voidaan tasata erityisesti kuivien kesien jälkeisiä happamien huuhtoutumien huippuja. Säädöllä varastoidaan salaajien yläpuoliseen maakerrokseen sadantana tulevaa vettä, sillä ei nosteta pohjamaassa olevaa vettä ylös. Näin ollen pelko säädön haitallisesta vaikutuksesta muokkauskerroksen happamuuden lisääntymiseen on aiheeton. Pohjaveden säätöjärjestelmä antaa lisäksi mahdollisuuden päästää alunamaiden valumavesiä vesistöön sellaisena aikana, jolloin vesien happamuudesta kaloille ja muille vesieliöille aiheutuvat haitat ovat mahdollisimman vähäiset.

Periaatekuva säätökaivojen vaikutuksesta pohjaveden pinnan korkeuteen. Yhden säätökaivon vaikutusalue riippuu pellon kaltevuudesta. Ympäristötuen saanti edellyttää pellolta alle 2 prosentin kaltevuutta. Piirroksen mittakaava on havainnollistamisen vuoksi viitteellinen.

Sopii uusiin tai vanhoihin salaojiin

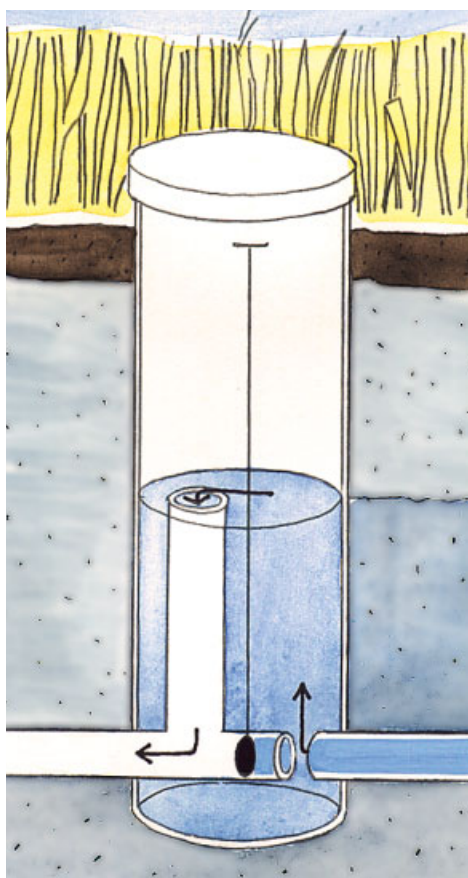
Säätöjärjestelmä voidaan toteuttaa sekä vanhoissa että uusissa salaojituksissa. Ojaväli vaikuttaa säätömahdollisuuksiin. Uusia ojituksia tehtäessä ojavälit mitoite-taan säädön kannalta sopiviksi. Vanhoissa ojituksissa säätö joudutaan hoitamaan olemassa olevan ojatiheyden rajoissa. Vanhaan salaojitukseen säätöojitusta teh-täessä on usein tarkoituksenmukaista lisä-tä ojaan uusia salaojia.

Säätökaivon asennus

Säätökaivon toimivuuden ensisijainen edellytys on, että padotus on vesitiivis. Kaivon, siihen tulevan ja kaivosta lähtevän putken on oltava tiiviitä, ettei tulo-putkea pitkin virtaava vesi pääse kaivon ohi kaivantoa pitkin.

Säätökaivo voidaan rakentaa joko muovista tai betonista. Säätöputket tehdään tiivisteillä varustetuista putkiyhteis-tä. Muovisia valmiita säätökaivoratkaisuja on saatavissa kaupallisina tuotteina.

Salaojasta purkautuvan veden kulkua voidaan ohjata säätökaivon venttiilin avulla. Kaivon pystyputken pituus määrää silloin pohjaveden maksimikorkeuden. Kun pohjavettä ei ole tarpeen padota, venttiili avataan, jolloin vesi pääsee esteettä eteenpäin.

Tasaisilla mailla veden säätelyyn tarvitaan keskimäärin yksi säätökaivo 1,5 hehtaaria kohti. Mitä enemmän pellossa on kaltevuutta, sitä useampia säätökaivoja tarvitaan, jotta säädön teho on riittävä.

Miten säätöä hoidetaan?

Maan kosteuden voi päätellä riittävän tarkasti seuraamalla pohjaveden korkeutta pellolle asennetusta havaintoputkesta. Havaintoputkia toimittavat mm. säätökaivojen valmistajat. Havaintoputkien määrä ja niiden sijainti ilmenevät sala-ojasuunnitelmasta. Pohjaveden korkeuden seuranta on sadon muodostuksen kannalta erityisen tärkeää silloin, kun on ollut pitkä sadekausi ja pohjavesi nousee padotuskorkeuden ylärajalle. Jos tällöin sataa poikkeuksellisen runsaasti, padotuskorkeutta tulee alentaa kuivatuksen tehostamiseksi.

Keskimäärin Suomessa on kasvukaudella sellainen tilanne, että säätö voidaan varsinkin kasvukauden alkuvaiheessa pitää jatkuvasti padotuskorkeuden ylärajalla, koska tuolloin sataa vähemmän kuin kasvusto ja haihdunta kuluttavat vettä. Säätösalaajituksella voidaan salaajituksen normaaliin kuivastilanteeseen verrattuna varastoida kerralla hietamilla noin 30 millin sadantaa vastaava vesimäärä.

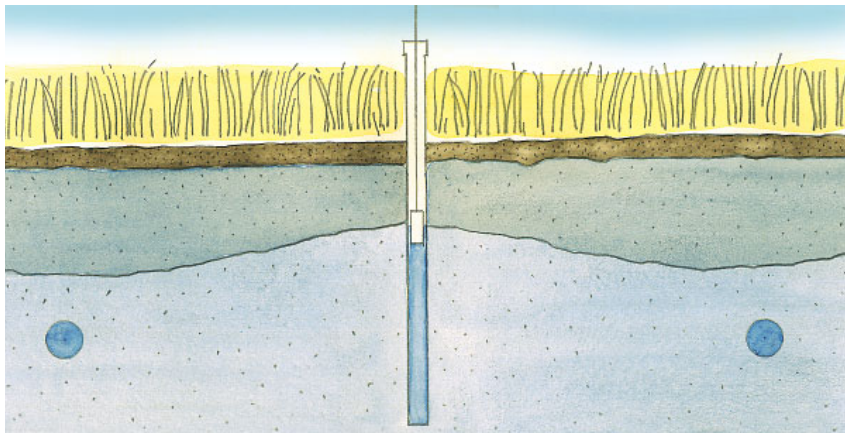
Säädön yleisohje on, että pohjaveden pinta tulee olla kasvukaudella vähintään 0,5 m pellon pinnan alapuolella. Kasvukauden alussa sadantana tulevaa vettä padotaan kasvukauden tarpeisiin. Se, miten aikaisin keväällä padotus voidaan aloittaa, riippuu viljeltävästä kasvista. Kevätmuokkausta ja kylvötoita varten pohjavesi säädetään riittävän alas pellon kantavuuden varmistamiseksi ja maan rakenteen pitämiseksi hyvänä.

Syksyllä padotusta tulisi pitää vesien-suojelun vuoksi päällä mahdollisimman pitkään. Näin lisätään haihduntaa ja vähennetään valuntaa ja sen mukana huuhtoutuvia ravinteita. Padotus tulee kuitenkin laskea riittävän alas sadonkorjuuta ja syyskylvöä varten maan kantavuuden varmistamiseksi. Talvikaudelle yleisohjeena on, että säätö pidetään pois päältä.

Säädön yksityiskohtaisemmat ohjeet ja tilakohtaisista erityisolosuhteista johtuvat lisäohjeet määritellään suunnitelma-asia-
kirjoissa.

Kustannukset

Yhden säätökaivon ja pohjaveden havaintoputken kustannukset olivat tarvikkeineen ja töineen keskimäärin 650 euroa vuonna 2004. Tasaisilla alueilla voidaan uusilla salaojituksilla yhdellä säätökaivolla säätää 1–2 hehtaarin alue. Silloin, kun pellon kaltevuussuhteen voi ottaa huomioon jo suunnitteluvaiheessa säätöojitusta varten, säätökaivojen tarve on pienempi kuin säätöojitusta vanhoihin salaojituksiin rakennettaessa. Niissä säätökaivojen määrä on riippuvainen olemassa olevien salaojien sijainnista.

Maaston kaltevuus lisää kaivojen tarvetta, joten kustannukset kasvavat suorasuhteessa pellon kaltevuuteen. Ojatiheyden lisäämisestä aiheutuvat kustannukset tulee arvioida tapauskohtaisesti erikseen.

Pohjaveden havaintoputki ilmaisee pohjaveden korkeuden. Havaintoputki asennetaan salaojien väliin alueelle, jossa pohjavesi on korkeimmillaan.

Säätökastelu

Säätökastelulla tarkoitetaan menetelmää, jossa hyödynnetään salaojaverkostoa tai avo-ojia kasteluun. Ero säätösalaajitukseen on siinä, että säätökastelussa johdetaan järjestelmään lisää pintavettä, kun pelkkä säätösalaajitus toimii luontaisen sadannan ehdoilla. Kasteluvesi saadaan luonnon vesistä.

Säätökastelua varten tarvittava salaojitus on toimintaperiaatteiltaan samanlainen kuin säätösalaajitus. Avo-ojia käytettäessä niihin rakennetaan tarvittavat padotusjärjestelmät.

Lisäveden hankintaan sen sijaan vaikuttavat eniten paikalliset vedensaantimahdollisuudet. Otollisimmassa tapauksessa lisävesi voidaan johtaa salaojaverkoston tai avo-ojiin luontaista veden virtausta hyödyntäen. Jos tällaista mahdollisuutta ei ole, tarvitaan veden lisäämiseen pumppaamo.

Pääsääntöisesti lisävesi pyritään johdamaan järjestelmään salaojien tai avo-ojien yläpäästä, josta se virtaa säätöjärjestelmien mukaisesti eteenpäin ja imeytyy verkostosta maaperään kasvien käyttöön. On myös mahdollista, että vettä syötetään salaojien alapäästä salaojan kaltevuutta vastaan. Tällöin on yleensä kysymys yksit-

täisistä valtaojaan päättyvistä salaojista ja vesi syötetään salaojiin padottamalla tai pumppaamalla vettä valtaojaan. Käytäntö on osoittanut, että jos salaojitus on vanha, sen toimivuus säätökastelua varten ei ole riittävä, vaan tällöin on tarpeen tehdä myös täydennyssalaojitus.

Pienoissäasemalla seurataan säätilaa Tyrnävän säätösalaajituskokeella.

Kuivatusvesien kierrätys

Maija Paasonen-Kivekäs

Valumavesien kierrättämiseksi tarvitaan allas, jonka kustannukset riippuvat oleellisesti alueen luontaisista olosuhteista.

Kuivatusvesien kierrätys on jatkoa pellon vesitalouden säädölle siten, että siinä varastoidaan peltoalueelta tulevia luontaisia valumavesiä hyödynnettäväksi uudelleen kasvien kasteluvetenä. Näin vähennetään vesistöihin huuhtoutuvien ravinteiden määrää.

Kierrätys edellyttää tarkoitusta varten rakennettavaa varastoallasta, josta sinne kerätty valumavesi johdetaan kuivana kautena takaisin pellolle kasteluvetoksi. Kastelujärjestelmänä voidaan käyttää vain säätösalaajitusta tai säätökastelua.

Menetelmän taloudellinen hyödyntäminen edellyttää valumavesien varastointia allaspaikkaa, jossa allas voidaan rakentaa ilman suuria maansiirtotöitä.

Pellon vesitalouden säätö

Hyötynäkökohtia

Pellon vesitalouden säädöllä on viljelijän oman talouden kannalta edullisia vaikutuksia sekä sadon määrään että laatuun. Säädön vesiensuojeluhyötyjä on pyritty arvioimaan siten, että on laskettu se kustannus, mikä muodostuisi, jos vastaava puhdistus tehtäisiin yhdyskuntien jätevesien puhdistamolla. Tehdyn selvityksen mukaan on arvioitu, että pelkästään tynen huuhtoutumisen väheneminen 5 prosentilla on tuottanut vesiensuojeluhyötyä 26 euroa/ha. Jos vähennys on 30 %, vesiensuojeluhyöty on yli 150 euroa hehtaaria kohti.

Järjestelmien suunnittelu

Pellon vesitalouden suunnittelijoita varten opetushallitus on hyväksynyt maaseudun vesitalouden erikoisammattitutkinnon tutkintovaatimukset. Kyseinen tutkinto toimii

alan suunnittelijoiden ammattitaidon varmistajana. Salaojateknikot kuuluvat tutkinnon piiriin. Suunnitelman laadinnan yhteydessä viljelijä saa yksityiskohtaisempia ohjeita järjestelmien hyödyntämisestä. Suunnitelmia tekevien tahojen yhteystietoja on lueteltu esitteen takakannessa.

Rakentaminen

Rakentamisessa tarvitaan yleistä salaojien tekoon liittyvää osaamista. Hankkeen luonteesta riippuu, millaista apua kulloinkin tarvitaan. Hankkeen suunnittelun yhteydessä viljelijä saa tapauskohtaisia neuvoja hankkeen rakentamisesta ja paikallisten ammattilaisten yhteystiedot.

Silloin kun on kyse tilanteesta, jossa säätöjärjestelmän yhteydessä rakennetaan myös merkittävä määrä uusia salaojia, koko hankkeen rakentaminen kannattaa antaa salaojaurakoitsijan tehtäväksi.

Erityistuen ehdot

Säättösalaajitukseen, säättökasteluun ja kuivatusvesien kierrätykseen on mahdollista saada erityistukea viisivuotisen sopimuksen perusteella. Tukea voi saada viljelijä tai puutarhatalouden harjoittaja. Tuen hakijan tai hänen puolisonsa on oltava sopimuksen tekemistä edeltävän vuoden lopussa vähintään 18-vuotias, mutta ei yli 65-vuotias. Alle 18-vuotiaan kanssa voidaan tehdä sopimus vain, jos hän on solminut avioliiton tai jos hän harjoittaa maatilataloutta yhteisomistajana yhdessä vanhempiansa tai heistä jommankumman kanssa, tai erityistukisopimuksen tekemiseen on muita erityisiä syitä. Ikäedellytys ei koske julkisoikeudellisia yhteisöjä, yhdistystä, säätiöitä, koulutilaa eikä vankilatilaa.

Viljelijällä tulee olla hallinnassaan vähintään kolme hehtaaria peltoa tai puutarhatilalla puutarhakasvien viljelyksessä olevaa peltoalaa vähintään puoli hehtaaria koko sopimuskauden ajan.

Erityistukisopimuksen saamisen edellytyksenä on, että viljelijä on sitoutunut maatalouden ympäristötukijärjestelmän perus- ja lisätoimenpiteiden noudattamiseen. Jos viljelijän sitoumus päättyy sopimuskaudella, on viljelijän sitouduttava uudelleen ympäristötukijärjestelmän perus- ja lisätoimenpiteiden noudattamiseen.

Tuen haku

Hakemus erityistukisopimukseksi toimitetaan TE-keskuksen maaseutuosastolle. Vuonna 2005 haku-aika päättyi 29.4.2005.

Jos tukea haetaan vuokramaalla toteutettaviin toimenpiteisiin, hakemukseen liitetään kopio vuokrasopimuksesta. Vuokraajan tulee olla vähintään sopimusajan pituinen.

Erityistuen määrä

Tuki voi olla enintään 156,41 euroa hehtaarille vuodessa. Mikäli lohkolle on edellisen sopimuskauden aikana tehty säättösalaajitussopimus, sille ei voi saada uut-

ta säättösalaajitussopimusta eikä myöskään säättökastelusopimusta tai kuivatusvesien kierrätyssopimusta.

Tuen saanti varmistuu vasta TE-keskuksen tehtyä asiasta päätöksen. Maksatus alkaa vuosittain aikaisintaan syyskuussa.

Sopimuksen siirtäminen tai siitä luopuminen

Sopimus voidaan siirtää tilan uudelle omistajalle tai haltijalle. Viljelijän on tehtävä ilmoitus viljelijää ja tilaa koskevista muutoksista TE-keskuksen maaseutuosastolle 10 työpäivän kuluessa muutoksesta. Sopimuksen siirto edellyttää, että uusi omistaja täyttää kaikki sopimuksen teki-jälle asetetut vaatimukset.

Jos viljelijä luopuu vähintään kolme vuotta voimassa olleesta sopimuksesta myydessään koko tilansa tai muuten kokonaan lopettaessaan maatalouden harjoittamisen, tukea maksetaan sopimuksen voimassaoloaikaa vastaavasti. Mikäli sopimus taas on ollut voimassa vähemmän kuin kolme vuotta, jo maksettu erityistuki peritään takaisin korkojen kanssa ellei kyseessä ole niin sanottu ylivoimainen viljelijästä riippumaton syy.

Sopimusehtojen valvonta ja noudattaminen

TE-keskuksen maaseutuosasto valvoo sopimusehtojen noudattamista. Tuen saajalla on valvontaan joutuessaan velvollisuus antaa kaikki ne tiedot, jotka valvonnan tekemiseksi ovat tarpeen.

Jos sopimusehtoja ei noudateta, tuki voidaan periä takaisin joko kokonaan tai osittain. TE-keskuksen maaseutuosasto voi purkaa sopimuksen, jos tuen saaja on sopimusta tehdessään salannut sopimuksen tekoon olennaisesti vaikuttavia seikkoja. Sopimus voidaan purkaa myös, jos annetut tiedot ovat virheellisiä tai tuen saaja ei ole noudattanut sopimuksen ehtoja.

Hakulomakkeen liitteeksi tarvitaan varsinainen suunnitelma hankkeesta. Suunnitelmassa tulee olla

- sijaintikartta
- suunnitelmakartta
- maaperätiedot ja tiedot maanpinnan kaltevuuksista
- tarveaineluettelot ja hankkeen kustannusarvio
- työselostus ja hoitosuunnitelma
- arvio hankkeen ympäristövaikutuksista

LISÄTIETOA

Työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastot

Etelä-Pohjanmaan TE-keskuksen maaseutuosasto
Huhtalanatie 2, 60220 Seinäjoki
puh. (06) 416 3555, telefax (06) 416 3365

Etelä-Savon TE-keskuksen maaseutuosasto
Mikonkatu 5, PL 164, 50101 Mikkeli
puh. (015) 466 4011, telefax (015) 466 4211

Hämeen TE-keskuksen maaseutuosasto
Hämeenlinnan palvelupiste, Raatihuoneenkatu 11,
13100 Hämeenlinna
puh. (03) 85 151, telefax (03) 851 5799
Lahden palvelupiste, Rauhankatu 10, 15110 Lahti
puh. (03) 85 151, telefax (03) 851 5335

Kaakkois-Suomen TE-keskuksen maaseutuosasto
Salpausselänkatu 22, PL 1041, 45101 Kouvola
puh. (05) 21 171, telefax (05) 211 7270
Lappeenrannan palvelupiste
Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
puh. (05) 211 7400, telefax (05) 211 7409

Kainuun TE-keskuksen maaseutuosasto
Kalliokatu 4, 87100 Kajaani
puh. (08) 61 631, telefax (08) 616 3499

Keski-Suomen TE-keskuksen maaseutuosasto
Cygnaeuksenkatu 1, PL 44, 40101 Jyväskylä
puh. (014) 410 4600, telefax (014) 410 4606

Lapin TE-keskuksen maaseutuosasto
Ruokasenkatu 2, 96200 Rovaniemi
puh. (016) 368 7300, telefax (016) 368 7370
Kemin palvelupiste
Asemakatu 19, 94100 Kemi
puh. (016) 368 7400, telefax (016) 368 7440

Pirkanmaan TE-keskuksen maaseutuosasto
Kauppakatu 4, PL 467, 33101 Tampere
puh. (03) 256 5300, telefax (03) 256 5779

Pohjanmaan TE-keskuksen maaseutuosasto
Hovioikeudenpuistikko 19 A, PL 131, 65101 Vaasa
puh. (06) 329 6300, telefax (06) 329 6482
Kokkolan palvelupiste
Ristiranankatu 1, PL 240, 67100 Kokkola
puh. (06) 832 6500, telefax (06) 832 6590

Pohjois-Karjalan TE-keskuksen maaseutuosasto
Kauppakatu 40 B, PL 8, 80101 Joensuu
puh. (013) 246 111, telefax (013) 246 4559

Pohjois-Pohjanmaan TE-keskuksen maaseutuosasto
Viestikatu 1, PL 86, 90101 Oulu
puh. (08) 536 8000, telefax (08) 536 8180
Ylivieskan palvelupiste
Valtakatu 4 B, PL 103, 84101 Ylivieska,
puh. (08) 429 2430, telefax (08) 429 2440

Pohjois-Savon TE-keskuksen maaseutuosasto
Käsityökätkä 41, PL 2000, 70101 Kuopio
puh. (017) 617 5111, telefax (017) 617 5335

Satakunnan TE-keskuksen maaseutuosasto
Pohjoisranta 11 E, PL 266, 28101 Pori
puh. (02) 620 4000, telefax (02) 620 4001

Uudenmaan TE-keskuksen maaseutuosasto
Maistraatinportti 2, PL 15, 00241 Helsinki
puh. (09) 2534 2111, telefax (09) 2534 2300

Varsinais-Suomen TE-keskuksen maaseutuosasto
Ratapihankatu 36, 20100 Turku
puh. (02) 210 0400, telefax (02) 210 0626

Maa- ja metsätalousministeriö, tukiyksikkö
PL 30, 00023 Valtioneuvosto
puh. (09) 16 001, telefax (09) 1605 2711

Alueelliset ympäristökeskukset

Etelä-Savon ympäristökeskus
Jaakarinkatu 14, 50100 Mikkeli
puh. 020 490 106, telefax 020 490 4509

Hämeen ympäristökeskus
Birger Jaarlin katu 13, PL 131, 13101 Hämeenlinna
puh. 020 490 103, telefax 020 490 3820

Lahden toimipaikka
Kauppakatu 11 C, PL 29, 15141 Lahti
puh. 020 490 103, telefax 020 490 3950

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus
Kauppamiehenkatu 4, PL 1023, 45101 Kouvola
puh. (05) 75 441, telefax (05) 371 0893
Lappeenrannan toimipaikka, Laserkatu 6,
53850 Lappeenranta
puh. (05) 624 3294, telefax (05) 624 3298

Kainuun ympäristökeskus
Kalliokatu 4, PL 115, 87101 Kajaani
puh. (08) 61 631, telefax (08) 616 3629

Keski-Suomen ympäristökeskus
Ailakinkatu 17, PL 110, 40101 Jyväskylä
puh. (014) 697 211, telefax (014) 614 273

Lapin ympäristökeskus
Hallituskatu 5, PL 8060, 96101 Rovaniemi
puh. (016) 329 4111, telefax (016) 310 340

Lounais-Suomen ympäristökeskus
Itsenäisyydenaukio 2, PL 47, 20801 Turku
puh. (02) 525 3500, telefax (02) 525 3509
Satakunnan toimipaikka, Valtakatu 6, 28100 Pori
puh. (02) 525 3500, telefax (02) 525 3759

Länsi-Suomen ympäristökeskus
Koulukatu 19, PL 262, 65101 Vaasa
puh. (06) 367 5211, telefax (06) 367 5251
Kokkolan toimipaikka
Torikatu 40, 67100 Kokkola
puh. (06) 367 5211, telefax (06) 367 5610
Seinäjoen toimipaikka, Torikatu 16,
PL 156, 60101 Seinäjoki
puh. (06) 367 5211, telefax (06) 367 5531

Pirkanmaan ympäristökeskus
Rautatienkatu 21 B, PL 297, 33101 Tampere
puh. (03) 242 0111, telefax (03) 242 0266

Pohjois-Karjalan ympäristökeskus
Torikatu 36 A, PL 69, 80101 Joensuu
puh. (013) 1411, telefax (013) 123 622

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus
Isokatu 9, PL 124, 90101 Oulu
puh. (08) 315 8300, telefax (08) 315 8305
Kalajokilaakson osasto
Torikatu 40 B, 67100 Kokkola
puh. (06) 367 6397, telefax (06) 367 6360

Pohjois-Savon ympäristökeskus
Sepänkatu 2 B, PL 1049, 70101 Kuopio
puh. (017) 788 4777, telefax (017) 788 4701

Uudenmaan ympäristökeskus
Asemapaällikkökatu 14, PL 36, 00521 Helsinki
puh. 020 490 101, telefax 020 490 3200

Säätökastelu
Agronomi Markku Holma, Perunavainio Ky
Jyväskylälantie 83 A, 91900 Liminka
puh. (08) 384 635
m.holma@nicc.fi

Ympäristöministeriö
Kasarmikatu 25, PL 35, 00023 Valtioneuvosto
puh. (09) 16 007, telefax (09) 1603 9545

Suomen ympäristökeskus
Mechelininkatu 34a, PL 140, 00251 Helsinki
puh. (09) 403 000, telefax (09) 403 0190

Maaseutuneuvonta

ProAgria Etelä-Karjala
Pormestarinkatu 6, PL 46, 53101 Lappeenranta
puh. 020 747 2600, telefax (05) 453 0008

ProAgria Etelä-Pohjanmaan Maaseutokeskus
Huhtalanatie 2, 60220 Seinäjoki
puh. (06) 416 3111, telefax (06) 416 3448

ProAgria Farma Maaseutokeskus
Artturinkatu 2, 20200 Turku
puh. 010 273 1500, telefax 010 273 1570

ProAgria Häme
puh. 020 747 3000
Hämeenlinnan toimipaikka
Raatihuoneenkatu 13, 13100 Hämeenlinna
telefax (03) 625 2240

Lahden toimipaikka
Mariankatu 8 A, 15110 Lahti
telefax (03) 625 2340

ProAgria Kainuu
Osmonkatu 9, 87100 Kajaani
puh. 020 747 3900, telefax 020 747 3924

ProAgria Keski-Pohjanmaa
Ristiranankatu 1, 67100 Kokkola
puh. 020 747 3250, telefax 020 747 3299

ProAgria Keski-Suomi
Kauppakatu 19, PL 112, 40101 Jyväskylä
puh. 020 747 3300, telefax 020 747 3305

ProAgria Kymenlaakson Maaseutokeskus
Paimenpolku 16, 45100 Kouvola
puh. 020 747 3434, telefax 020 747 3444

ProAgria Lapin Maaseutokeskus
Tutkijantie 28, 96900 Saarenkylä
puh. 020 747 2700, telefax (016) 331 1777

ProAgria Etelä-Savon Maaseutokeskus
Mikonkatu 5, 50100 Mikkeli
puh. 020 747 3550, telefax 020 747 3552

ProAgria Oulun Maaseutokeskus
Kauppuriinkatu 23, PL 106, 90101 Oulu
puh. (08) 316 8611, telefax (08) 373 075

ProAgria Pirkanmaan Maaseutokeskus
Näsilinnankatu 48, PL 97, 33101 Tampere
puh. (03) 250 3111, telefax (03) 250 3500

ProAgria Pohjois-Karjala
Koskikatu 11 C, PL 5, 80101 Joensuu
puh. (013) 258 3311, telefax (013) 258 3399

ProAgria Pohjois-Savon Maaseutokeskus
Puijonkatu 14, PL 1096, 70111 Kuopio
puh. 020 747 3650, telefax 020 747 3651

ProAgria Satakunnan Maaseutokeskus
Itsenäisyydenkatu 35 A, 28130 Pori
puh. (02) 631 1600, telefax (02) 631 1611

ProAgria Uusimaa
Seutulantie 1, 04400 Järvenpää
puh. 020 747 2500, telefax 020 747 2549

ProAgria Maaseutokeskusten Liitto
Urheilutie 6, PL 251, 01301 Vantaa
puh. 020 747 2400, telefax 020 747 2402

ProAgria Finska Hushällningssällskapet
Hämeenkatu 28, 20700 Turku
puh. (02) 469 0114, telefax (02) 469 0115

ProAgria Nylands Svenska Lantbrukssällskapet
Liisankatu 21 B, 00170 Helsinki
puh. (09) 135 1244, telefax (09) 135 5331

ProAgria Österbottens Svenska Lantbrukssällskapet
Kauppapuistikko 16 D, 65100 Vaasa
puh. (06) 319 0200, telefax (06) 319 0201

ProAgria Svenska lantbrukssällskapens förbund
Liisankatu 21 B, 00170 Helsinki
puh. (09) 135 1035, telefax (09) 135 1653

Tämä lehtinen on tehty tammikuussa 2005.

Lisätietoja saa tällä sivulla esitellyiltä viranomaisilta ja järjestöiltä.

Julkaisija: Maa- ja metsätalousministeriö
Käsikirjoitus: Rauno Peltomaa
Ulkoasu ja taitto: Sauli Heikkilä, Pieni Huone
Kannen kuvat: Rainer Rosendahl
Painopaikka: Martinpaino